

Handelskammaren Mälardalen

PROGRAM

**Infrastrukturprogram 2023–2026
för en fortsatt tillväxt av Mälardalens
näringsliv**

Frågor om Infrastrukturprogram?
Kontakta:

Thor-Björn Käck

Projektledare infrastruktur

Mejl: thor-bjorn@handelskammarenmalardalen.se

Oskar Axelsson

VD

Mejl: oskar@handelskammarenmalardalen.se

Utgiven av:

Handelskammaren Mälardalen, november 2023

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Förändrat globalt omvärldsläge	4
1.2 Internationell konkurrenskraft	4
1.3 Behov av kompetens	5
1.4 Handläggningstider och smartare lösningar	5
1.5 Vår vision för Mälardalen	6
2. Prioriterade åtgärder	7
2.1 Järnväg	7
Oslo - Stockholm under 3 timmar	7
Förbättrad järnväg Västerås-Eskilstuna samt åtgärder vid Eskilstuna	9
Ökad tillförlitlighet och kortare restid i stråket Göteborg, Örebro Stockholm via Västerås och Eskilstuna	9
Godsstråket genom Bergslagen	10
2.2 Sjöfart	10
2.3 Väg	11
Tyngre och längre fordon	12
Riksvägar och europavägar i Mälardalen	13
2.4 Flyg	13
Tillgängligheten till Arlanda	13
2.5 Elinfrastruktur	14
2.6 Totalförsvarets påverkan på Mälardalens infrastruktur	15
3. Så här jobbar Handelskammaren Mälardalen	16
3.1 Åtgärdsvalsstudier och remisser	16
3.2 Kampanj och opinionsarbete	16

1. Inledning

Mälardalsområdet växer och är ett område centralt för Sveriges utveckling, arbetsmarknad och internationella konkurrenskraft. Här finns ett framgångsrikt näringsliv inom en rad olika branscher som under de senaste åren genomgått stor utveckling och ställer stora krav på en fungerande infrastruktur.

Handelskammaren Mälardalen verkar mitt i området som en regional och oberoende näringslivsorganisation för en fortsatt tillväxt för företagen i Örebro län, Västmanlands län samt Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Här bor ca 750 000 människor och Handelskammaren företräder drygt 750 företag med drygt 40 000 anställda. Regionen är särskilt stark inom tillverkande industri, men har de senaste åren parallellt sett en snabbt växande tjänstesektor. Tillväxten de kommande åren kommer bland annat drivas av den gröna omställningen, elektrifieringen, försvarsindustrin och smarta logistiknav. Det innebär att det finns stora behov av att både kunna förflytta gods och personer. De allra största industrierna finns i anslutning till tätorterna Västerås, Örebro, Eskilstuna men merparten finns fördelade på olika håll i regionen. Möjligheten att kunna få ut sitt gods på ett tids- och kostnadseffektivt sätt är därför avgörande för konkurrenskraften.

Närheten till Stockholm och Arlanda är en bidragande faktor till attraktionskraften och hela Stockholm- Mälarenregionen skapar tillsammans nästan hälften av hela Sveriges BNP.

Handelskammaren medlemmar lyfter fram tre frågor som är av särskild vikt för att kunna verka och växa:

- *Tryggad kompetensförsörjning på både kort och lång sikt*
- *Tillgänglighet och goda kommunikationer med omvärlden*
- *Fler och bättre internationella affärer*

Frågorna hänger ihop med varandra, men kan hanteras på olika sätt. Det kan handla om allt från att driva på för politiska beslut och attitydförändringar till att bevaka att beslutade åtgärder genomförs, men även konkreta tjänster och utbildningsinsatser. Gemensamt är att dessa frågor inte kan lösas av företag på egen hand utan samverkan. Handelskammaren Mälardalen en viktig roll att samla och företräda företagen och vara en direktkanal till länsplaneupprättare, Trafikverket, Sjöfartsverket och Mälardalsrådets arbete. Handelskammaren prioriterar även möten med kommunala företrädare för att få till förbättrade trafiklösningar lokalt.

Regionförstoringen har avstannat på grund av att investeringstakten varit alldeles för låg. Rätt investeringar i transportinfrastrukturen kommer att generera framtida intäkter för både näringslivet och hela samhället.

Det här infrastrukturprogrammet pekar ut vägen och prioriteringarna för vårt arbete med att **säkra tillgänglighet och goda kommunikationer inom Mälardalen**, men också med omvärlden. Innehållet i programmet bygger på medlemsundersökningar, enskilda möten med företag, fullmäktige och presidium, rapporter och inspel från strategimötet "Chamber summit" samt från samtal i Handelskammarens logistiknätverk "Infrastruktur och Logistikarenan" (ILA). Infrastrukturen är ett levande dokument, som revideras löpande när behov uppstår. Resultaten och innehållet sprids i olika kanaler och följs upp eller revideras årligen.

1.1 Förändrat globalt omvärldsläge

Det globala omvärldsläget har genomgått dramatiska förändringar under de senaste åren sedan vi senaste uppdaterade infrastrukturprogrammet (2019–2023). En rad händelser har skakat om världsekonomin, geopolitiken och samhället i stort. En av de tidigaste av dessa händelser var hamnstrejken i Göteborg 2019. Strejken, som pågick i flera veckor ledde till omfattande förseningar och störningar för Sveriges näringsliv, markerade en ökad arbetskonflikt och komplexiteten i internationell logistik.

Brexit var en annan vattendelare som inte bara påverkade Storbritannien utan även hela Europeiska unionen. Den avslutande separationen mellan Storbritannien och EU efter år av förhandlingar resulterade i nya handelshinder som påverkade företag och konsumenter i Europa.

Covid-19-pandemin utlöste en global hälsokris som också hade omfattande ekonomiska och sociala konsekvenser. Restriktioner, nedstängningar och sjukdomsspridning resulterade i en global ekonomisk nedgång och accelererade digitaliseringen av arbetslivet och samhället i stort. Containerpriserna steg till rekordnivåer under pandemin, och detta hade en dominoeffekt på global handel och försörjningskedjor. Företag kämpade med ökade kostnader och förseningar i leveranser, och detta påverkade i sin tur konsumentpriser och tillgängligheten av varor.

Rysslands invasion av Ukraina 2022 skapade en allvarlig geopolitisk kris som inte bara påverkade Östeuropa utan även internationell stabilitet. Under hösten 2022 såg vi även en energikris med kraftigt höjda kostnader och det blev tydligt att infrastrukturen inom energiområdet kraftigt behöver förbättras i Sverige.

Sammanfattningsvis har alla dessa händelser förändrat det globala omvärldsläget på många sätt, men belyser också vikten av en robusthet i vår infrastruktur lokalt, regionalt och nationellt. De har ökat osäkerheten, komplexiteten och de ekonomiska utmaningarna för företagen. Leverantörskedjor har förkortats och kraftigt förändrats.

1.2 Internationell konkurrenskraft

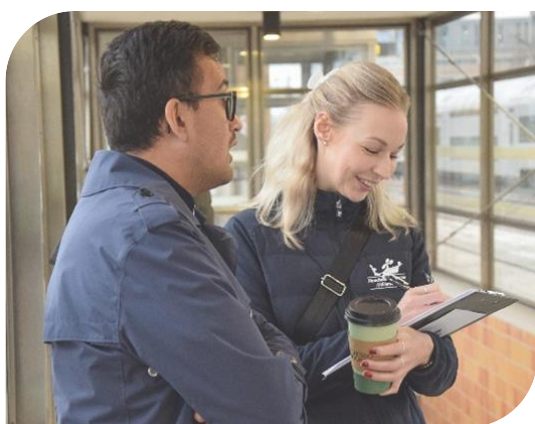
Sverige och inte minst Mälardalsområdet har ett starkt exportberoende näringsliv. Här finns ett antal multinationella företag som ligger i framkant i den gröna teknikomställningen med en hög teknisk kompetens och det geografiska läget är attraktivt med närhet till storstadsområden. För att utveckling och nya etableringar ska fortsätta ställer det höga krav på en fungerande, konkurrenskraftig och modern infrastruktur. Risken är annars att viktiga industrier flyttar från Sverige.

Vi ser också att företag i allt högre grad också behöver anställa internationell kompetens. I det här sammanhanget är en modern fungerande järnväg med hög kapacitet en viktig del för att ta steget och flytta till Mälardalen. Det samma gäller inte minst de som funderar på att etablera sin verksamhet i området och kunna få en närhet till storstadsregion och internationell flygplats. Handelskammaren Mälardalen har också deltagit i dialoger kring större etableringar i regionen och där har det framkommit vilken avgörande faktor tillgången på relevanta utbildningar inom rimligt avstånd har varit, i vissa fall helt avgörande för resultatet.

1.3 Behov av kompetens

Under ett antal år tillbaka har frågan om tillgång till relevant kompetens varit ett av de allra största hindren för näringslivets tillväxt i Mälardalen. Orsakerna är bland annat bristfällig matchning mellan företag och utbildningsutbud, demografisk utveckling och en mycket snabbt växande teknikutveckling. Därför är det av högsta vikt för företagen att ha möjlighet till ett breddat geografiskt rekryteringsområde vilket indirekt framkommer i enkät och i intervjuer, med extra stor tydlighet för de allra största företagen.

En ökad pendlingskapacitet uppges vara viktig eller mycket viktig för en förbättrad kompetensförsörjning och därmed ökad tillväxt. Vid Handelskammarens tidigare medlemsundersökningar och samtal kan vi se att de företag som lyckas få till en samverkan eller samarbete nära en utbildning får en klar fördel i sin strategiska kompetensförsörjning.

1.4 Handläggningstider och smartare lösningar

Infrastrukturen i Sverige är eftersatt när det gäller underhåll och reinvesteringar. Vi kan konstatera att utredningsarbetet, projektering och byggnation tar betydligt längre tid i Sverige än andra jämförbara västländer.

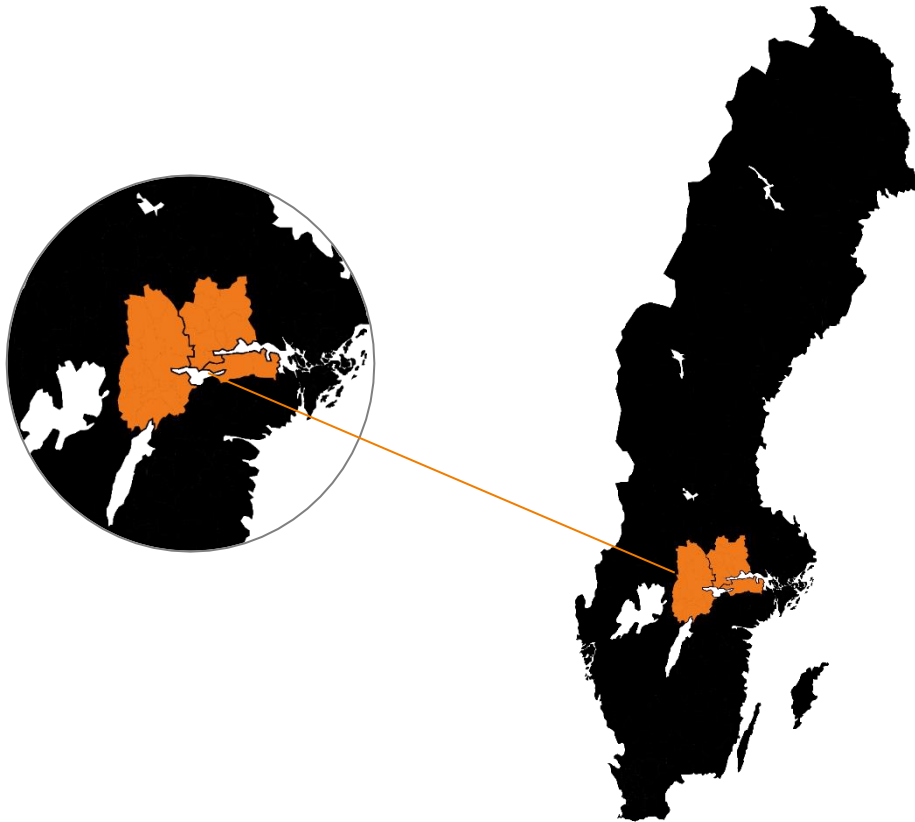
För att uppnå en högre funktionalitet avseende restid, tillförlitlighet, redundans och turtäthet inom kollektivtrafiken och för godstransporter måste resurserna användas betydligt effektivare. Handelskammaren prioriterar ett mer proaktivt underhåll och pricksäkra reinvesteringar för att få bättre funktionalitet i nuvarande väg- och järnvägsnät. En ständigt återkommande förklaring till att nödvändiga objekt uteblir är att det inte finns tillräckligt med pengar i statens budget för ändamålet. Handelskammarens uppfattning är att andra finansieringsformer måste tillåtas. Det finns flera väldigt lönsamma infrastrukturobjekt som skulle kunna byggas inom en nära framtid om man skulle titta på nya finansieringslösningar.

En effektiv infrastruktur bygger också på innovation och att man både tillgodogör sig ny teknik och vågar tänka om. Det är också en förutsättning för att nå de klimatpolitiska transportmålen. För företagen måste det vara enkelt och "sömlöst" att förflytta sitt gods mellan olika trafikslag samtidigt som Sveriges transportnät behöver användas mer effektivt för att klara kapacitetskraven. Även för pendlare och affärsresenärer behövs smidigare lösningar mellan trafikslag och biljettsystem. Handelskammaren kommer driva den här frågan och ge inspel samt omvärldsbevaka området.

1.5 Vår vision för Mälardalen

Målet är en sammanhållen region med infrastruktur och kollektivtrafik som underlättar både företagens och människornas vardag genom klimatneutrala, hållbara transporter och för kortare restider, punktlighet/tillförlitlighet, utvecklad handel samt goda godstransport- och pendlingsmöjligheter.

Mälardalen ska vara en attraktiv plats som upplevs tillgänglig, även internationellt. Företag ska vilja verka och växa här. Fortsatt regionförstoring är en viktig faktor för tillväxt.

2. Prioriterade åtgärder

För att uppnå målbilden måste dagens infrastruktur förbättras och förstärkas, men även ny infrastruktur behövs. Alla transportmedel kommer behövas när godstransporterna ökar och för att säkerställa näringslivets kompetensförsörjning är en regionförstoring genom snabba och effektiva transportmöjligheter för personresor av högsta vikt.

I detta kapitel kan du läsa en beskrivning av objekt och åtgärder Handelskammaren Mälardalen arbetar för inom varje transportslag. I detta dokument fokuserar vi främst på objekt och åtgärder som kommit upp i dialog med våra medlemsföretag på Chamber summit samt i logistiknätverket Infrastruktur och Logistikarenan.

2.1 Järnväg

Tåget är en hållbar och miljövänlig transportmetod som har många fördelar. En av dess mest framträdande egenskaper är dess förmåga att transportera stora mängder passagerare och gods på en minimal yta, samtidigt som det kräver relativt lite energi och har en låg miljöpåverkan. Att välja tåget som färdssätt är ett klokt val för att bidra till en bättre miljö.

Tåget har potentialen att erbjuda snabba och effektiva transportlösningar samtidigt som det ger passagerarna en säker och bekväm resa. Ett väl utbyggt järnvägssystem möjliggör också regionförstoring, vilket innebär att arbetskraft kan röra sig smidigt över större geografiska områden. Detta stärker kompetensförsörjningen och adresserar en av de viktigaste utmaningarna för tillväxten i vår region.

Vi stöder och engagerar oss aktivt i alla projekt som syftar till att förbättra järnvägssystemet i Mälardalen eller som på något sätt påverkar systemet i vår region och som lyfter näringslivs konkurrenskraft.

Oslo - Stockholm under 3 timmar

Norge är ett av våra viktigaste handelsländer och idag är det framför allt bil, buss eller flyg (från Arlanda) som är det vanligaste färdssättet från vår region till Oslo. I en av våra undersökningar uppger 6 av 10 av tillfrågade företag att deras affärsmöjligheter skulle stärkas med en bättre och mer tillförlitlig järnvägsförbindelse. Målet är att få till en utbyggd järnväg med förstärkningar av befintlig bana samt två nya delsträckor för att korta avståndet och kunna köra snabba tåg upp till 250km/h. Det skulle bli ett konkurrenskraftigt alternativ till bil och flyg samtidigt som man får positiva effekter för klimatet och trafiksäkerheten. För Handelskammaren Mälardalen är snabba transporter genom hela sträckan mellan Oslo och Stockholm intressant men framför allt är upprustning av Mälärbanan särskilt intressant. Stråket bör ingå i europeiska TEN-T transport-korridoren ScanMed vilket föreslås på EU nivå.

6 av 10 företag

anser att tågfärd under 3 timmar mellan Oslo och Stockholm skulle bidra till mer affärer

Utbyggnad av dubbelspår längs med hela Mäljarbanan, det vill säga mellan Örebro, Västerås och Stockholm kan förkorta restiden med 20 minuter, öka kapaciteten och robustheten i systemet. En självklar åtgärd som bör påbörjas snarast. Enligt Handelskammarens rapport – **Kapacitetshöjning av Mäljarbanan**¹ ser man tydligt att korta restider anses vara den viktigaste faktorn för företagen för att välja tåg, följt av fler avgångar och bättre service. En kapacitetsförbättring skulle öka företagets val av tåg som transportsätt för arbetsresor och fler skulle pendla samt att det skulle förbättra möjligheter att nå hållbarhetsmålen.

Västerås växer vilket innebär att det är en prioritet att satsa på ett nytt resecentrum vid Västerås Centralstation för att adressera de aktuella och framtida behoven hos resenärer. Denna satsning är avgörande för att säkerställa en kontinuerlig kompetensförsörjning och för att effektivt koppla samman bostadsmarknaden över hela Stockholm-Mäljarregionen. Första steget med att flytta uppställningsspår är påbörjat men vi vill att man skyndsamt kommer vidare och genomför hela projektet. Vi ställer oss även positiva till nytt tågstopp på Finnsläten men önskar då ett väl genomtänkt trafikupplägg så att behoven för pendlare på Finnsläten fylls utan att förlänga restiden för samtliga resande genom stråket. Med fullt utvecklad Mäljarbana med betydligt fler avgångar skapas förutsättningar för att allas behov kan nås.

Även Örebro växer och resandeflödet till och förbi staden kommer att öka kraftigt, inte minst när en ny Nobelbana kommit på plats. Järnvägen genom Örebro kommer alltmer bli en begränsad faktor för utvecklingen av både gods och persontransporter, på grund av begränsad kapacitet både i spåranläggning och stationsmiljöer. Det är därför angeläget med investeringar i mer spårkapacitet genom staden och utveckling av de båda stationerna.

Nobelbanan är en föreslagen järnväg mellan Kristinehamn och Örebro, via Karlskoga som är en ny viktig sträcka som måste byggas för att kunna uppnå det övergripande målet om en restid under 3 timmar mellan Oslo och Stockholm. Det är nu angeläget att en lokaliseringstudie kommer till stånd snarast.

Handelskammaren Mälardalen vill se att Sverige (genom Trafikverket) och Norge (genom Jernbanedirektoratet) tillsammans kommer överens om lämplig sträckning för hela sträckan mellan huvudstäderna samt att objektet finansieras i NTP och byggs. Vi ställer oss bakom alternativa finansieringslösningar om det krävs för att få till denna viktiga investering. Det viktiga är att en byggstart kan inledas snarast och att målet med en snabbare restid uppnås.

”Om näringslivet ska ta tåget till storstäderna behöver de bli både snabbare och mer punktliga.”

- Företagsröst

¹ Handelskammaren Mälardalen. Kapacitetshöjning av Mäljarbanan. <https://handelskammarenmalardalen.se/2023/09/01/rapport-naringslivet-behov-snabbare-tagtransporter-for-att-klara-sin-kompetensforsorjning/rapport-malarbanan/>

Förbättrad järnväg Västerås-Eskilstuna samt åtgärder vid Eskilstuna

Dessa två viktiga noder i Mälardalen tillhör samma arbetsmarknadsregion och delar även på Mälardalens universitet. Trots det finns det stora brister i pendlingsmöjligheterna mellan orterna som hämmar ytterligare regionförstoring och tillväxt. För Handelskammaren Mälardalens medlemmar är det viktigt att man förtätar regionen med en utbyggd tågtrafik. Det finns också önskemål om ett mer framtidsinriktat infrastrukturarbete. En bättre infrastruktur mellan städerna skulle förutom stärkt kompetensförsörjning och högskola även bidra till ökad attraktivitet och fler investeringar. Järnvägen kring Eskilstuna präglas av enkelspår vilket är ett stort hinder för framtida kapacitet.

Specifikt bör man åtgärda sträckan mellan Folkesta och Rekarne på Svealandsbanan som utgör en flaskhals som påverkar både person- och godstransporter negativt. Det är en enkelspårig sträcka som begränsar framkomligheten och kapaciteten. Dess påverkan sträcker sig även till långväga tågförbindelser som går genom denna sträcka i både öst-västlig riktning och nord-sydlig riktning. En hämmande faktor för dubbelspårsutbyggnad är att E20 korsar järnvägen på bro vilket innebär att denna bro behöver byggas om. Vidare dubbelspårsutbyggnad behövs mellan Eskilstuna C och Kjula.

Ökad tillförlitlighet och kortare restid i stråket Göteborg, Örebro Stockholm via Västerås och Eskilstuna

En av Sveriges viktigaste järnvägar är Västra stambanan mellan Stockholm-Göteborg. Detta stråk genom Mälardalen och Skaraborg är kompletterat med Mälärbanan (via Västerås) och Svealandsbanan (via Eskilstuna). Kapacitetsbristen är påtaglig i båda ändar, vilket är kostbart för företagen i form av tidsförluster för godstransporter såväl som persontransporter. Göteborgs hamn är idag och framåt dominerande för export och import, och god kapacitet på järnväg till hamnen från Mälardalen är avgörande för våra medlemsföretag i den globala handeln.

Flaskhalsar måste bort för att både förkorta restiden och öka tillförlitligheten med högre kapacitet mellan framför allt Alingsås och Göteborg.

Godsstråket genom Bergslagen

Stråket är ett huvudstråk för godstrafiken till och från Norrland och ett av landets största godsstråk. Banan är i huvudsak enkelspårig och mycket hårt belastad och trafiken förväntas fortsätta att öka framöver. Här vill vi se fler nya kapacitetshöjande åtgärder.

Hallsberg är Nordens största rangerbangård och en knutpunkt för godstransporter i Sverige. För att möjliggöra ökad överflyttning av gods från väg till järnväg krävs att åtgärder genomförs såväl på Hallsbergs rangerbangård som på personbangården. Lämpliga åtgärder har utretts av Trafikverket och skulle betyda möjlighet till fler 750 meter långa tåg men också att kapaciteten ökar på så väl Västra stambanan som Godsstråket genom Bergslagen.

På medlemsföretagens uppdrag kommer Handelskammaren Mälardalen att:

- Driva frågan om att en utbyggnad av järnvägen Oslo – Stockholm med restid under 3 timmar blir en verklighet, bland annat genom samverkan med bolaget Sthlm-Oslo 2.55
- Särskilt vill vi se en utveckling av Mäljarbanan med dubbelspår mellan Västerås-Örebro, att Västerås resecentrum byggs samt att 4-spårsutbyggnaden genom Solna och Sundbyberg färdigställs
- Arbeta för förbättrad järnväg Västerås-Eskilstuna samt åtgärder vid Eskilstuna
- Arbeta vidare för att befintlig järnväg upprustas så att restider väsentligt förkortas i hela vår region. Till exempel Göteborg-Alingsås, Godsstråket genom Bergslagen med mera.

2.2 Sjöfart

Via sjöfarten kan näringslivet transportera stora mängder gods på ett hållbart och kostnadseffektivt sätt om rätt förutsättningar kommer på plats. Mälardalens expansion innebär större trängsel på vägar och järnvägar varför Handelskammaren Mälardalen under lång tid drivit ett påverkansarbete för utvecklad sjöfart på Mälaren. Mälarsjöfarten har inga kapacitetsproblem och kan avlasta vägar och järnvägar för utökade persontransporter. En nyckel till framgång för Mälarsjöfarten är Mäljarprojektet med den pågående ombyggnationen av Södertälje sluss.

Hjulstabron ("Bron som glömdes bort") är en viktig länk över Mälaren. Bron är gammal och större fartyg, typ Mälarmax, kan idag inte passera den. Det gör att de stora satsningar som görs i Mälarhusarna (Västerås och Köping) & Södertälje riskerar att inte kunna nyttjas fullt ut. Handelskammaren Mälardalen har redan uppmärksammat detta i ett antal debattartiklar och möten med offentliga företrädare. Bron måste bli fullt finansierad i nationell plan nu.

Sjöfartsverkets lots och farledsavgifter finansierar till stor del deras verksamhet. Väg- och järnväg finansieras och är billigare relativt sett jämfört med Europa. De senaste åren har vi sett stora höjningar av sjöfartens avgifter vilket påverkar Mälarsjöfarten negativt och hindrar omställning från landtransporter till sjötransporter. Vi vill se en mer konkurrensneutral prissättning från staten oavsett vilket transportmedel man väljer. De senaste åren har vi även fått rapporter om brist av lots vilket skapat stora förseningar och kostnader för näringslivet. Här vill vi se en större satsning på att säkerställa tillgänglighet av lots i Mälaren samt en översyn av regelverket.

Södertälje kanal och sluss byggs om och är en större sjöfartssatsning som bidrar till att skapa mer hållbara och effektiva godstransporter i Mälaren. Ombyggnationen av Södertälje Sluss har dock kraftigt försenats och dessutom inneburit att slussen är avstängd för trafik stora delar av dagen. Handelskammaren Mälardalen med berört näringsliv har haft en god dialog med Sjöfartsverket och Trafikverket för att hitta lösningar som fungerar för alla parter. Det hoppas vi fortsätter tills projektet slutförs 2026.

"Bygg om Hjulstabron och sänk Sjöfartsverkets avgifter så att Mälarsjöfarten blir konkurrenskraftig"

- Deltagare Chamber summit 2023

- Handelskammaren Mälardalen fortsätter att driva frågan för att säkerställa att Hjulstabron blir fullt finansierad och att bron byggs om för Mälarmax
- Sjöfartsverkets lots och farledsavgifter måste bli konkurrensneutrala gentemot andra transportslag och lots
- Handelskammaren Mälardalen har löpande kontakt med Sjöfartsverket kring ombyggnaden av Södertälje sluss och bjuder in till dialogmöten med näringslivet. Vi vill se slussen färdig senast Q1 2026

2.3 Väg

En väldigt stor andel av alla transporter börjar eller slutar med en vägtransport. Vägtransporter står inför ett stort teknikskifte från uteslutande fossildrivna till hållbara bränslen för att minska utsläppen av växthusgaser. Dessutom har det skett nya regleringar som tillåter tyngre och längre fordon. Enligt Sveriges miljömål ska växthusgasutsläpp från inrikes transporter minska med minst 70 procent senast år 2030, jämfört med år 2010. Satsningar på elvägar, lastbilar och personbilar

som drivs delvis eller helt av el och nya hållbara bränslen testas och etableras i snabb takt. För att denna utveckling ska fortgå måste det finnas ett långsiktigt tänk, dels när det kommer till laddning och tankning, dels vad det offentligas roll ska vara när det kommer till stöd för ny teknik.

Handelskammaren Mälardalens medlemsföretag har redan idag börjat investera i helt eldrivna lastbilar. Detta genomförs genom långsiktiga fleråriga avtal mellan transportleverantör och kund. Dessa företag är övertygade om att eldrivna lastbilar kommer bli betydligt vanligare. Frågan är om det kommer finnas tillräckligt med kapacitet när de eldrivna lastbilarna blir fler.

Nedan följer exempel på utmaningar och objekt som behöver åtgärdas för näringslivets konkurrenskraft.

Tyngre och längre fordon

Vägarnas bärighetsklass bestämmer hur tunga fordon som får framföras. 2018 fanns regeringsbeslut om att bärighetsklass BK4 (bruttovikt 74 ton) vägar skulle upprättas. BK4 gör det möjligt att använda tyngre fordon på delar av vägnätet vilket ger effektivare godstransporter i och med att man lastar mer på varje transport och därmed gör färre transporter. Det är både klimatsmart och bidrar till att stärka svenskt näringslivs konkurrenskraft.

Nyligen har våra medlemsföretag rapporterat att vägar har klassats ner i vissa kommuner på grund av administrativa problem. Konsekvenserna innebär fler transporter för samma mängd gods vilket inte är ekonomiskt eller miljömässigt hållbart. Vi vill se fokuserat arbete på ett färdigt, välgenomtänkt utbyggt vägnät för långa och tunga fordon av Trafikverket men även av alla Sveriges kommuner. Man bör utgå från näringslivets potential att nyttja BK4-vägnätet och snabbt inventera vägar för att företag från sin lokala verksamhet ska kunna ansluta upp på vägnätet. I inventeringsarbetet anser vi att man bör utgå från BK4 och därefter successivt klassificera ned vägar där det finns konkreta hinder.

Riksvägar och europavägar i Mälardalen

Riksväg 50 / Bergslagsdiagonalen behöver breddas och flaskhalsar, till exempel vissa rondeller, behöver byggas bort för ökade möjligheter för trafikering av tunga och långa fordon. Hela riksväg 50 ska ha en hög och jämn standard.

Riksväg 53 är av stor betydelse då den sammanbinder Södermanlands läns två största städer. Vägen behöver anpassas för förbättrad vägsäkerhet samt för tyngre transporter. Vägen mellan Eskilstuna och Nyköping är en av Sörmlands mest viltolycksdrabbade vägar. Vägsträckan är slingrig, mestadels en 80-väg och saknar dessutom viltstängsel.

Riksväg 56 / Råta linjen mellan Norrköping och Gävle är ombyggd och byggs på flera håll till mötesfri 2+1 väg vilket är bra. Sträckan är godsintensiv och passerar flera viktiga logistikområden, såväl kombiterminaler som hamnar. Vi vill se en lika hög och jämn standard längs med hela stråket.

Europaväg 18 är den mest trafikerade vägen genom Mälardalen. Under en längre tid drev Handelskammaren Mälardalen ett påverkansarbete för utbyggnad tvåfilig motväg mellan Västjädra och Köping. Den byggs just nu och beräknas vara färdig hösten 2025. En kvarstående flaskhals längs E18 är sträckan genom Karlskoga som bör åtgärdas.

E20 i Sverige förbinder Malmö, Göteborg och Stockholm och är av stor betydelse för nationella och internationella godstransporter. Vägen ingår i det nationella stamvägnätet och fyller en funktion för såväl regionala som långväga resor med både personbil och lastbil. Efter samverkan mellan Västsvenska Handelskammaren, Handelskammaren Mälardalen (kampanj Nyckelstråket) och ett antal offentliga aktörer gjorde regeringen en satsning på 5 mdr extra för en utbyggnad av E20, det viktiga stråket till Göteborgs hamn. Delar av utbyggnaden har påbörjats men fortfarande är tidplanen för hela stråket oklar. Även för infrastruktur gäller att en kedja inte är starkare än sin svagaste länk.

- Handelskammaren kommer att bevaka och ställa krav på att utbyggnaden av E20 genomförs samt bevaka pågående projekt på E18 samt få bort kvarvarande flaskhalsar
- Arbeta för att viktiga vägar för näringslivet byggs om och underhålls för att få högre trafiksäkerhet samt kapacitet
- Vi vill se ett fullständigt utbyggt BK4 vägnät i Mälardalen och Sverige för att stärka näringslivets konkurrenskraft samt för dess bidrag till Sveriges hållbarhetsmål

2.4 Flyg

Tillgängligheten till Arlanda

En stark flygtillgänglighet är av avgörande betydelse för Mälardalens och Sveriges utveckling. För svenska exportföretag utgör den en grundläggande förutsättning för god export och import i och med att affärer görs i stor utsträckning mellan individer som kan träffas. Det behövs för att locka utländska företagsinvesteringar till vårt land. Den stöder även besöks- och mötesnäringen genom att göra det möjligt att attrahera stora internationella evenemang och kongresser. Dessutom

främjar den forskningsutbyten inom akademiska kretsar.

För Mälardalen är Arlanda flygplats central. Därför är tillgängligheten till Arlanda en prioriterad angelägenhet. Direkta flygförbindelser ökar den internationella tillgängligheten till och från Sverige, vilket är av stor vikt för både det svenska näringslivet och globala exportföretag, då det ger dem förbättrade möjligheter för både frakt och affärsresor. Det är tydligt att en stark flygtillgänglighet är en viktig motor för Sveriges ekonomi och internationella relationer.

Idag fungerar inte resor till Arlanda från delar av Mälardalen på ett effektivt sätt. Det behövs flera insatser för att öka tillgängligheten, varav bättre kollektivtrafikmöjligheter är övergripande.

Svenskt inrikesflyg ska vara fossilfritt 2030 som ska ske genom övergång till bibränslen och elflyg. Elflyg på kortare distanser kan ändra förutsättningarna och behoven på sikt. Betydelsen av regionala flygplatser förefaller bli viktigare i ett totalförsvars sammanhang.

"Smidigare kollektivtrafiklösningar till Arlanda är en viktig pusselbit för den internationella tillgängligheten"

- Företagsröst

- Handelskammaren kommer att driva frågan om bättre tillgänglighet till Arlanda via bland annat medverkan i Mälardalsrådets "En bättre sits"
- Vi ställer oss bakom åtgärder som stärker Arlanda och som kan bidra till fler direktlinjer

2.5 Elinfrastruktur

Sveriges energipolitiska mål om nettonollsläpp 2045 ska bland annat nås genom elektrifiering av industriprocesser och transporter. Målet måste enligt Handelskammaren Mälardalen nås genom att Sverige bibehåller ett kostnadseffektivt och leveranssäkert energisystem för alla, alltid.

En scenarioanalys² som Energiföretagen låtit göra visar att elanvändningen i Sverige kan landa på 310 TWh år 2045. En stor andel av den ökade elanvändningen kommer ske genom produktion av fossilfritt stål i norra Sverige. Nästan alla branscher behöver mer el i framtiden när man ställer om från fossilenergi till el. Detta var tydligt i Handelskammarens egen Rapport - elförsörjningen i Västra Mälardalen där fler företag uppgav en ökad elanvändning de kommande 10 åren. Vi kommer verka för att elnätet byggs ut för att klara denna stora omställning samt att satsningar på elproduktion kommer till. Vi ser gärna att Mälardalen blir en plats där man vågar bygga ut elproduktion av olika slag. Vi vill vara en del av lösningen.

Idag skapar osäkerhet och långa, komplicerade tillståndsprocesser stora försenar av nödvändiga investeringar.

² Energiföretagen. <https://www.energiforetagen.se/fardplan-energi/elanvandningen-2045/>

- Vi kommer arbeta för att minska kunskapsglappet mellan näringslivet och det offentliga. Vi vill ta reda på vilka behov som finns men även att informera näringslivet om vad som är planerat så att en gemensam färdplan kan skapas
- Arbeta för att undanröja hinder för omställning. Det handlar om att säkra en elförsörjning som gör att företag kan fasa ut fossila bränslen och satsa på att utveckla sina verksamheter så att man når ut till fler kunder med klimateffektiva tjänster och produkter

2.6 Totalförsvarets påverkan på Mälardalens infrastruktur

En robust infrastruktur i Mälardalen är oerhört viktig för Sveriges försvar. Sedan starten av kriget i Ukraina lever vi i ett osäkrare omvärldsläge vilket för Sverige på kort tid inneburit en ansökan om medlemskap i Nato och stora nya satsningar på försvaret. I Trondheim ligger stora lager av Natos försvarsmaterial som ska genom Norge och Sverige vidare österut i en framtida konflikt.

Med ett Natomedlemskap och dagens omvärldsläge har det blivit viktigare än någonsin att göra infrastruktuursatsningar i ett östligt till västligt perspektiv. Detta är något Handelskammaren Mälardalen länge har argumenterat för då det tidigare enbart pratats om stora satsning i ett nordligt till sydligt perspektiv. Mycket av transporter i Ukraina sker på järnväg vilket fungerat väldigt bra i och med deras redundans med dubbelspår. Det behövs i större utsträckning även idag. Vid en eventuell framtida konflikt behövs det även säkerställas att det finns ett omfattande fungerande system och personella resurser för snabb återuppbyggnad av skadad infrastruktur.

I Mälardalen finns även viktig försvarsindustri som just nu har en kraftig tillväxt och är beroende av goda kommunikationer. I en framtida konflikt kommer Mälardalen vara viktig för återhämtning av soldater och reparation av material.

Det finns idag stora behov av att ta sig mellan städer, högskolor och universitet. Behoven som finns idag kommer vara lika stora i krigssammanhang.

Regionala flygplatser som ofta har en koppling till luftförsvaret blir i och med en satsning på totalförsvaret viktigare framåt. Satsning på tyngre transporter på vägnätet med förstärkning av broar behöver bli klar eftersom försvarstransporter i stor utsträckning är tyngre.

3. Så här jobbar Handelskammaren Mälardalen

Handelskammaren Mälardalen kommer arbeta aktivt för en bättre infrastruktur i vår region genom de möten vi deltar på samt genom olika typer av dialoger med beslutsfattare och tjänstepersoner inom det offentliga. Vi kommer även arbeta reaktivt i frågor som dyker upp när vi ser att det finns ett behov av att representera näringslivet brett.

3.1 Åtgärdsvalsstudier och remisser

Alla formella planeringsprocesser i Sverige ska föregås av en ÅVS (åtgärdsvalsstudie). Det är dialogmöten med olika aktörer för att diskutera tänkbara lösningar utifrån olika kunskaper och erfarenheter.

- Handelskammaren Mälardalen kommer att delta i de ÅVS:er som berör vår region för att ge inspel utifrån det lokala näringslivets behov
- Handelskammaren Mälardalen kommer även att skriftligen svara på relevanta remisser

3.2 Kampanj och opinionsarbete

I egen regi och tillsammans med andra aktörer, företag och övriga handelskammare kan vi lyfta vikten av bättre infrastruktur och olika åtgärdsförslag högre upp på beslutsfattarnas agenda. Följande är aktiviteter som vi på Handelskammaren Mälardalen genomför:

Skriver debattartiklar och tar fram olika typer av marknadsförings- och informationsmaterial

Deltar i relevanta möten och råd

Lyfter infrastrukturfrågor på näringslivsmöten och egna riktade event för att höja kunskapsnivån hos näringslivet

Driver specifika nätverk/kluster av företag eller specifika branscher som kopplas till vissa typer av infrastrukturfrågor

Tillväxt tillsammans

www.handelskammarenmalardalen.se